

Toegankelijke website is pure business

TIEN TIPS OM JE WEBSITES TOEGANKELIJKER TE MAKEN

Peter Wagenaar

Toegankelijkheid van websites is pure business. Het maakt je website prettiger voor zowel mensen met beperkingen als voor zoekmachines. Die zijn namelijk ook doof, blind en motorisch beperkt.

Niels Schuddeboom heeft drie wapens: Control F, Control + en de bookmarklet Readability. Daarmee kan hij elke website doorzoeken, vergroten en versimpelen. "Ik kleed een site gewoon helemaal uit om de informatie te vinden die ik nodig heb. Maar dat zou niet altijd nodig moeten zijn."

Schuddeboom is adviseur over innovatie in de zorg en zelf spas-tisch. "Ik gebruik soms nog wel een muis om te surfen, maar steeds vaker gebruik ik alleen het toetsenbord." Bovendien ver-werkt Schuddeboom minder snel informatie. "Daarom kost een website vol toeters en bellen mij veel meer tijd en moeite dan mensen zonder beperkingen."

Website in flash? Kans is groot dat Schuddeboom niet bij de in-formatie kan. De meeste flash ontwikkelaars houden namelijk geen rekening met toegankelijkheid. Vreemd, want in Nederland heeft 25% van de mensen een beperking waardoor het moeilijk of soms zelfs onmogelijk is de informatie op een website te vinden. Kleurige iconen? Kleurenblinden hebben er niets aan.

"De rekensom is heel simpel", zegt Jeroen Hulscher die bij Micro-soft Nederland verschillende projecten leidt voor grotere toegan-kelijkheid van de Microsoft websites. "Als je voor 80% je website toegankelijk maakt, heb je 25% meer kans op bezoekers. Toegan-kelijkheid is dus niet alleen een vriendelijk gebaar, maar ook pure business. Je kunt er je doelgroep enorm mee vergroten."

Search bots

Toch hoort Hulscher regelmatig: "We hebben geen gehandicapte klanten". Dat is niet erg waarschijnlijk, en dan nog: toegankelijk-heid is niet alleen prettig voor mensen met beperkingen, maar ook voor zoekmachines. "Toegankelijke websites zijn veel beter te in-dexeren voor search bots, die zijn namelijk ook doof, blind en mo-torisch beperkt. Als mensen met beperkingen niet bij de informa-tie kunnen, dan kunnen zoekmachines het ook niet."

Maar hoe maak je een website toegankelijk? Daar zijn verschillen-de standaarden voor. De internationale standaard voor toeganke-

lijke websites zijn de Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) van W3C. Vanuit de Nederlandse overheid zijn er ook lokale standaarden vastgelegd. Twee zelfs: Drenpelvrij en de web-richtlijnen.

De eisen voor toegankelijkheid van Drenpelvrij komen overeen met het basisniveau van WCAG. De eisen van de webrichtlijnen zijn het allerstrengst: ze bestaan uit de hoogste eisen van het WCAG plus enkele kwaliteitsrichtlijnen specifiek voor Neder-land.

Ga voor 80%

Er zijn in Nederland maar 28 websites die voldoen aan alle eisen van De Webrichtlijnen. "Dat is toch vreemd?" zegt Hulscher. "Het betekent dat bijna alle websites van gemeenten, waterschappen en overheidsinstanties níet toegankelijk zijn. Heel veel mensen zullen dus de informatie maar moeilijk kunnen vinden."

Dat verklaart misschien de weerstand die Hulscher tegenkomt als hij het met collega-ontwikkelaars over toegankelijkheid heeft. "Regels zijn nooit leuk en voldoen aan de hoogste richtlijnen is gewoon erg moeilijk." Daarom adviseert Hulscher niet te gaan voor perfectie, maar voor verbetering. "Liever alle sites voor 80% toegankelijk dan maar 28 sites 100% toegankelijk."

Niels Schuddeboom sluit zich hierbij aan. "Je kunt het als web-ontwikkelaar niet iedereen naar de zin maken", zegt hij. "Ik heb weer andere voorkeuren dan iemand die blind is. En als je 80 bent en reuma hebt, surf je ook weer anders. Kortom: verdiep je steeds weer opnieuw in wat je doelgroep nodig heeft en vaar daarbij niet te gemakkelijk blind op aannames."

"Probeer als ontwikkelaar bewust te zijn van de keuzes die je maakt. De kans is groot dat je later zelf ook doof, slechtiend of op een andere manier beperkt zal zijn in de manier waarop je in-formatie opneemt. Ik hoop dat er een generatie aankomt die daar anders, bewuster mee omgaat."

Tips voor toegankelijkheid

“Toegankelijk bouwen is geen kers op de taart, maar het belangrijkste ingrediënt voor een goed beslag”, zegt Hulscher. Hij heeft 10 tips om websites toegankelijker te maken voor mensen én zoekmachines.

Tip 1: Scheid data, design en interactie

“De basis van toegankelijkheid: trek de informatie op een website, de visuals en de interactieve elementen uit elkaar. Stel, je hebt een simpele fotocarrousel gemaakt. Wat zie je dan nog als je het javascript uitzet? Zorg ervoor dat alle informatie nog steeds te benaderen is in de data laag, en dat je informatie niet alleen beschikbaar maakt voor mensen die aan een set criteria voldoen. Javascript moet geen voorwaarde maar een meerwaarde zijn.”

“Blijf bij het bouwen van een website schakelen tussen de data-, design- en interactie laag. Een live Twitterfeed op je website? Zet de linkjes naar de feeds ook op een lijstje in de data laag, anders heeft de bezoeker zonder javascript er niets aan. Toegankelijk bouwen is logisch nadenken en consequent uitvoeren. Blijft de informatie zichtbaar als je een laag uitzet?”

Tip 2: Pas op voor dynamische content

“Een campagnesite in flash, leuke video's, een draaiende carrousel – ze zien er misschien gelikt uit, maar voor mensen met beperkingen en zoekmachines blijft daarmee de belangrijkste informatie vaak verborgen. De teksten van video's moeten bijvoorbeeld zowel ingesproken als ondertiteld zijn, pas dan zijn ze echt voor iederéén goed te volgen.”

Tip 3: Zorg voor eenvoudige bediening

“Sommige mensen kunnen geen muis gebruiken. Zorg dat zij met hun toetsenbord door je website heen kunnen tabben en navigeren. En als er toch geklikt moet worden: maak het dan zo eenvoudig mogelijk. Geen kleine tekstlinkjes, maar grote clickable areas. Daarmee maak je de website meteen een stuk gebruiksvriendelijker voor mobiele apparaten.”

Tip 4: Geef feedback

“Laat de bezoeker weten waar hij is en wat hij kan doen. De fases van een bestelling bijvoorbeeld alleen maar aangeven met kleuren, is niet voldoende. Een ander voorbeeld zijn de lijntjes onder de links. Die worden uit designoverwegingen vaak weggehaald, maar vervolgens vergeet men wel andere visuele feedback te geven. Alle elementen moeten altijd volkomen helder zijn.”

Tip 5: Structureer content

“Geef structuur aan de informatie op je website, lós van het uiterlijk. Eigenlijk gewoon basis HTML: gebruik een H1 voor de titel, een p voor paragraaf en zet de H1 tot H6 in de juiste volgorde. Zodat screenreaders en zoekmachines je pagina's perfect begrijpen. Pas niet de structuur aan op het uiterlijk maar andersom, en wijzig design in de stylesheets, niet in de data laag.”

Tip 6: Maak formulieren gebruiksvriendelijk

“Maak altijd duidelijk hoe het formulier werkt en waar de bezoeker zich bevindt. Geef heldere labels aan controls en bouw de structuur van formulieren op met field sets. Zet bijvoorbeeld alle stappen van een formulier onder elkaar maar maak ze één voor één zichtbaar met javascript. Dan zien bezoekers alleen de stap waar ze in zitten, maar kunnen screenreaders de pagina in één keer doorlezen.”

Daarnaast is het altijd goed om van te voren aan te geven wat mensen nodig hebben bij het invullen van een formulier, bijvoorbeeld het paspoort of een creditcard, en steeds aan te geven hoe ver ze zijn, en hoeveel stappen nog volgen.”

Tip 7: Gebruik standaarden

“Een horizontal ruler levert een misschien een mooi lijntje op, maar het is een designelement en hoort dus niet thuis in de data laag. Gebruik HTML waarvoor het is bedoeld en gebruik de meest recente standaard: XHTML 1.0 strikt. Dus strong in plaats van bold en emphasis in plaats van italics.”

Tip 8: Valideer je code

“Haal je code altijd door de HTML Validator van W3C of een soortgelijke validatietool om je webpagina's te testen. Ook handig is De Webrichtlijnen quickscan, daar komt altijd iets uit waar je wat aan hebt om je website toegankelijker te maken. Een meer ludiek tooltje is Kleedje-siteuit.nl van Microsoft Nederland.”

Tip 9: Maak begrijpelijke webadressen

“Ze zijn er nog steeds, die ellenlange onbegrijpelijke webadressen. Zorg voor logische, begrijpelijke url's voor je website. Die zijn gemakkelijker te vinden door zoekmachines en gemakkelijker te verwerken door de screenreaders van mensen met beperkingen. Ook foutpagina's zoals een 404 of een 500 is abracadabra voor de meeste mensen. Geef geen 404 terug, maar help de gebruiker zijn weg te vervolgen.”

Tip 10: Ceci n'est pas rocket science

“Toegankelijkheid is geen complexe materie, maar consequent logisch nadenken. Verplaats je in de beginnende gebruiker, en blijf je afvragen of je applicatie ook voor hen goed is te gebruiken.”

Links

- WCAG: w3.org/WAI/intro/wcag
- W3C validatietools: w3.org/QA/Tools/
- Waarmerk drempelvrij: drempelvrij.nl
- De Webrichtlijnen: webrichtlijnen.nl
- Kleedje-site-uit-tool: kleedjesiteuit.nl
- Readability: readability.com